Ижевск, 2007. – 16с. *Давер М.В.* Мотивационно-стратегические аспекты личностно ориентированного обучения языкам на начальном этапе / М.В. Давер. – СПб.: Златоуст, 2006. – 260 с. *Ипатова О.Л.* Личностно-ориентированный подход к организации контроля на языковом факультете педвуза: автореф. дис. … канд. пед. наук: 13.00.08 / Ипатова О.Л. – Петрозаводск, 2007. – 24с. *Пассов Е.И.* Мастерство и личность учителя: на примере преподавания иностранного языка / Е.И. Пассов. – М.: Флинта: Наука, 2001. – 240с. *Семенюк Т.А.* Личностно-ориентированное обучение как условие формирования навыков самостоятельной работы иностранных студентов / Т.А. Семенюк // Культура народов причерноморья: сб. науч. тр. - Симферополь, 2003. – Вып. 37. - С. 166-168.

СКУЧИНСЬКА Л.С.
(Луцький нац. тех. ун-т)

ІНТЕРАКТИВНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ ВНЗ

Інтеграційні процеси та соціально-економічні зміни, розвиток ділових контактів і зростання ролі англійської мови як засобу професійного спілкування зумовлюють необхідність підготовки фахівців нової генерації, для яких комунікативна спроможність іноземною мовою у сферах своєї діяльності в усній і письмовій формах є умовою їх конкурентноздатності на ринку праці. Для виконання визначених нормативно-правовими документами МОН України завдань щодо підвищення якості іншомовної освіти майбутніх спеціалістів особливої актуальності набуває проблема пошуку ефективних шляхів формування у них англомовної компетенції. Одним з варіантів вирішення зазначеної вище проблеми є впровадження у вищій школі інтерактивних методів навчання, що передбачають домінування в навчальній діяльності студентів елементів проблемності, наукового пошуку й творчості, використання ігрових, стимуляційних, організаційних прийомів під час парно-групової й колективної мовленнєвої взаємодії викладача і студентів.

Завданням даної статті проаналізувати дидактичні передумови формування англомовної компетенції при інтерактивному навчанні студентів термінологічної лексики, обґрунтувати доцільність й переваги засвоєння ними лексичного матеріалу засобами інтерактивного навчання.

Методологічною основою вивчення потенційних можливостей інтерактивного навчання задля його використання у процесі формування іншомовної компетенції ми вважаємо праці теоретиків і розробників комунікативного методу навчання, дослідження прихильників компетентністно діяльнісного, особистісно орієнтованого і професійно спрямованого підходів до навчання (Б.В.Беляєв, В.П.Беспалько, І.М.Богданова, О.В.Бондаревська, Н.Ф.Бориско, Н.І.Гез, Г.А.Гринюк, Л.А.Дзюба, О.В.Євдокимов, І.О.Зимня, Г.О.Китайгородська, Г.Ф.Крівчикова, Ю.І.Пассов, Є.С.Полат, О.І.Пометун, Г.В.Рогова, В.В.Сафонова, Г.К.Селевко, С.О.Сисоєва, В.Л.Скалкін, Н.К.Скляренко, О.Б.Тарнопольський, J.Comfort, D.Cotton, J.M.Dobson, H.G.Widdowson та ін.).

У працях зазначених вище та інших дослідників започатковано і знайшло свій подальший розвиток теоретичне обгрунтування проблеми інтерактивного навчання, його функціональних можливостей та переваг при застосуванні у практиці навчання студентів різних спеціальностей. Науковці пропонують власні визначення змісту, форм і прийомів інтерактивного навчання, виділяють його роль та особливості у реалізації освітніх й виховних цілей підготовки майбутніх фахівців. Наприклад, О.І.Пометун визначає інтерактивне навчання як співнавчання, взаємонавчання, у

якому педагог та студент є рівноправними, рівнозначними суб'єктами освітнього процесу, що передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, спільне вирішення конкретних проблем на основі аналізу обставин та відповідної ситуації мовлення [Пометун 2003, с.41]. Н.Ю.Пахомова вважає інтерактивне навчання адекватним дидактичним засобом для розвитку у студентів вмінь проектування, виготовлення та презентації підготовленого освітнього продукту [Пахомова 2004, с.46]. На думку Г.К.Селевка, інтерактивне навчання виступає моделлю спільної педагогічної діяльності з проектування, організації і проведення навчального процесу з безумовним забезпеченням комфортних умов для студентів та викладача [Селевко 1998, с. 15]. Д.В.Чернилевський зазначає, що інтерактивне навчання може бути орієнтовано на дидактичне застосування наукового знання, на наукові підходи до аналізу й організації навчального процесу з урахуванням емпіричних інновацій викладачів для досягнення високих результатів у професійній компетенції і розвитку особистості студентів [Чернилевский 2002, с.53]. Г.Ф.Крівчикова вбачає роль інтерактивного навчання у тому, що «студент набуває знань і вмінь як у ході скерованої викладачем взаємодії з іншими студентами під час сумісної мовленнєвої розумової діяльності, так і в процесі самостійної творчої та пошукової діяльності, націлених на розв'язання проблемних ситуацій» [Крівчикова 2005, с.5].

На думку дослідників [Беспалько В.П., Гончаренко С.У., Федорова О.Н., Ягупов В.В.], розмаїття засобів інтерактивного навчання, яке виступає в якості педагогічної системи і способу моделювання навчального процесу, моделлю організації спільної педагогічної діяльності, сприяє задоволенню інформаційно-пізнавальних потреб студентів, позитивно впливає на інтелектуальний розвиток кожної особистості та її професійне становлення. Водночас при інтерактивному навчанні викладач має можливість керувати навчальними діями студентів і належно оцінювати досягнутий рівень підготовки кожного з них. Як зазначає В.Ю.Стрельников, сприятливими чинниками, які можуть забезпечити умови для інтерактивного навчання, виступають такі: наявність мотивації до навчання; сприятливе, комфортне освітнє середовище для досягнення мети; опора на досвід, знання, уміння і навички студентів; наявність у студентів відчуття контролю над процесом свого навчання; зміна позиції викладача. Загалом інтерактивне навчання дозволяє оптимальну побудову і реалізацію навчального процесу, досягнення високої якості навчання з мінімальними затратами сил студентів та викладача у чому полягають його переваги та сильні сторони. Отже, ми можемо дійти висновку, що інтерактивне навчання вирішує питання планування, реалізації, оцінки, корекції навчальної діяльності, готує ґрунт до подальшого самостійного здобуття студентами знань, що переконує нас у доцільності й ефективності його використання.

Наведені вище якісні характеристики інтерактивного навчання, його широкі можливості можуть і повинні бути реалізовані при формуванні англомовної лексичної компетенції у студентів технічних спеціальностей. Інтерактивне навчання іншомовного навчального матеріалу завдяки своїй динамічності і гнучкості, практичності і доступності стимулює студентів до запам'ятовування лексичного матеріалу, його осмисленого репродукування та свідомого й творчого використання у ході іншомовної комунікації. Співучасть всіх мовленнєвих суб'єктів в процесі оволодіння іншомовною лексикою в інтерактивному навчанні супроводжується контролем та корегуванням такої діяльності з боку викладача, дозволяє йому управляти навчальними діями студентів. Отже, інтерактивне навчання завдяки наявності низки зазначених вище позитивних властивостей та переваг можна і слід використати у процесі формування лексичної компетенції у студентів. Узагальнюючи наведені вище міркування, можемо дійти висновку, що ***суть інтерактивного***

навчання як засобу ефективного формування англомовної компетенції полягає в організації парно-групової та колективної мовленнєвої взаємодії всіх суб'єктів навчального процесу з виконання творчих, проблемно-пошукових і комунікативних завдань, орієнтованих на одержання студентами знань лексичних одиниць та набуття спроможності використовувати їх усно і письмово в межах сфери своєї майбутньої професійної діяльності. Закладений в інтерактивному навчанні потенціал має бути спрямований на підвищення результатів навчальної діяльності студентів не лише з вивчення іншомовного лексичного матеріалу, а й іноземної мови в цілому.

Спираючись на аналіз науково-педагогічної літератури, ми з'ясували, які засоби інтерактивного навчання було б доцільно задіяти у практику навчання студентів технічного спрямування фахової лексики. Дослідники проблеми інтерактивного навчання виділяють різні його види, методи і форми організації: диференціюють структурно-логічні, ігрові, комп'ютерні, діалогові, тренінгові методи організації навчальної діяльності [Л.В.Загрекова та В.В.Ніколіна]. виділяють «технології співробітництва», які в комплексі відбивають завдання особистісно-орієнтованого підходу на етапі засвоєння знань, формування інтелектуальних умінь, необхідних і достатніх для подальшої самостійної дослідницької і творчої роботи в проектах [Є.С.Полат], акцентують увагу на інтерактивних методах кооперативного і колективно-групового навчання, підкреслюють важливість технологій ситуативного моделювання й опрацювання дискусійних питань [О.І.Пометун].

Зважаючи на зроблений вище аналіз суті та різновидностей форм і прийомів інтерактивного навчання, у виборі доцільних для процесу формування лексичної компетенції інтерактивних засобів ми орієнтуємося на загальноєвропейські рекомендації, де для стимулювання мовленнєвої взаємодії студентів пропонуються проводити бесіди і дискусії, дебати, інтерв'ю та переговори, спільне планування й цілеспрямовану кооперацію. Услід за А.М.Щукіним вважаємо, що адекватними та оптимальними завданнями для забезпечення процесу Інтерактивного формування лексичної компетенції й ефективного оволодіння студентами іншомовною лексикою можуть бути такі:

1) рольові ігри, за допомогою яких організовується навчальне спілкування відповідно до розробленого сюжету, розподілених між студентами ролей і обумовлених стосунків;

2) проблемні ситуації, які передбачають виконання дій за допомогою критичного міркування, припущення, здогадки, інтерпретації фактів, умовиводів та ін.;

3) вільне (спонтанне) спілкування, яке на заняттях має такі особливості: його зміст не завжди передбачений, вимагається активна мобілізація мовленнєво-мисленнєвих резервів і попереднього мовного досвіду, використовуються різноманітні комунікативні стратегії, які дозволяють передати зміст висловлювання при недостатній сформованості мовної бази. Матеріалом для завдань такого типу зазвичай є ситуації реального спілкування.

Узагальнюючи розглянуті вище види завдань та організаційні форми і засоби інтерактивного навчання, можемо припустити, що всі вони можуть і повинні бути творчо використані у процесі формування лексичної компетенції. Описані вище якісні властивості інтерактивного навчання мають бути екстрапольовані на навчальну практику студентів для розширення діапазону фахової лексики, проведення тренування її вживання в професійно орієнтованому спілкуванні. Позитивного результату навчальної діяльності з оволодіння спеціальною лексикою можливо досягти в процесі колективного вирішення дискусійних питань, під час побудови структурно-логічних схем для вираження власних суджень з використанням адекватних задуму слів, а також протягом ситуативного моделювання, яке супроводжується постійною практикою у вживанні виучуваних лексичних одиниць.

Незважаючи на ігровий характер, інтерактивний тренінг з лексикою формує інтелектуальні уміння, необхідні майбутнім спеціалістам, та може проводитись з використанням комп'ютерно-інформаційних технологій.

Зважаючи на наявність сприятливих передумов, вважаємо за доцільне сформулювати такі концептуальні положення, які характеризують й визначають запропоновану методику інтерактивного формування іншомовної компетенції.

• Умовою отримання студентами технічних спеціальностей якісного освітнього продукту в результаті професійно орієнтованого вивчення англійської мови є оволодіння ними галузевою термінологією, що в комплексі з набутими знаннями з фахових дисциплін забезпечить інтелектуальний розвиток особистості, здатної самореалізуватися і повноцінно функціонувати в іншомовному діловому середовищі.

• Засобами формування лексичної компетенції в рамках вивчення професійно орієнтованої англійської мови є адекватні сучасним вимогам й ефективні парно-групові та колективні організаційні форми мовленнєвої взаємодії, які забезпечують студентам не лише набуття знань фахової лексики, а й створюють можливості для розвитку і закріплення умінь повноцінного використання засвоєного лексичного матеріалу в іншомовному спілкуванні у сфері своєї майбутньої професійної діяльності.

• Навчання студентів англійської термінологічної лексики шляхом їх активної взаємодії у групах і командах, які беруть участь в ігровому проектуванні, колективному вирішенні проблемних завдань тощо, створює сприятливі передумови для активізації креативного мислення студентів і розвитку їх здібностей, розкриває потенційні комунікативні і професійні можливості, стимулює гнучкість та прагматизм у процесі сприймання й переробки отриманої іноземною мовою фахової інформації, надає широкі можливості для інтеграції знань студентів з різних економічних дисциплін.

• Інтерактивне формування лексичної компетенції у студентів старшого ступеня навчання передбачає залучення їх до процесу планування, організації та проведення колективних форм іншомовної мовленнєвої взаємодії і спільного оцінювання досягнутих результатів, що дозволяє реалізувати виховну мету навчання, сформувати майбутніх фахівців як лідерів колективу, яким притаманні почуття відповідальності при ухваленні рішень та об'єктивності при оцінці їх виконання.

• Парно-групові та колективні форми навчання повинні поєднуватись з індивідуальним підходом до кожного студента, щоб забезпечити комфортні психолого-педагогічні умови для організації і проведення навчального процесу з інтерактивного формування лексичної компетенції, стимулювати прагнення до самостійного здобуття знань, що є актуальним завданням в умовах безперервної іншомовної підготовки фахівців.

• Інтерактивне навчання з метою формування іншомовної компетенції при вивченні професійно орієнтованої англійської мови націлене на заміну авторитарно-дисциплінарної моделі навчання особистісно-орієнтованою, яка в умовах демократизації і гуманізації навчального процесу передбачає модифікацію управлінських функцій викладача, гнучке й варіативне використання методів психолого-педагогічного впливу на студентів.

Отже, концептуальне осмислення проблеми інтерактивного формування англомовної компетенції спрямоване на Інтенсифікацію навчального процесу та забезпечення високої якості освітньо-кваліфікаційної підготовки майбутніх спеціалістів з іноземної мови за професійним спрямуванням. Використання засобів інтерактивного навчання створює сприятливі умови для максимального розвитку творчої ініціативи студентів, формує в них прагнення до самостійного здобуття знань, підвищує інтерес до інтегрованого вивчення фахових дисциплін та професійно

орієнтованої іноземної мови. В умовах інтерактивного навчання центральною фігурою і суб'єктом навчального процесу виступає студент, який має можливість активно взаємодіяти з викладачем та іншими студентами як мовленнєвими партнерами, щоб оволодіти знаннями термінологічної лексики та сформувати вміння використовувати її під час спілкування з метою вирішення професійних проблем. Така концепція формування іншомовної компетенції відповідає новітнім підходам до організації професійно орієнтованого навчання і повинна забезпечити студентам підвищення їхньої англомовної комунікативної компетенції.

Література

Крівчикова Г.Ф. Методика інтерактивного навчання писемного мовлення майбутніх учителів англійської мови: Дис. … канд. пед. наук: 13.00.02 / Харк. нац. пед. ун-т ім. Г.С.Сковороди. - Харків, 2005. - 338 с. *Пахомова Н.Ю.* Проектное обучение в учебно-воспитательном процессе школы // Методист. - 2004. - № 3. - С. 44-49. *Пометун О.І., Пироженко Л.В.* Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. пос. - К.: Вид-во А.С.К., 2003. - 192 с. *Селевко Г.К.* Современные образовательные технологии: Учебное пособие. – М.:Народное образование, 1998. - 256 с. *Стрельніков В.Ю.* Критерії технологій навчання, орієнтованих на розвиток особистості // Нові технології навчання, 2003. - Випуск 35. - С. 243–250. *Чернилевский Д.В.* Дидактические технологии в высшей школе: Учебное пособие. - М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. - 437 с.

СУРОВА Н.А.
(Севастопольский национальный технический университет)

МЕТОДИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ЭФФЕКТИВНОГО РАЗВИТИЯ ИНОЯЗЫЧНОЙ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ СТУДЕНТОВ ЭКОНОМИЧЕСКИХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ

В свете происходящих в настоящее время процессов глобализации, интеграции Украины в мировое сообщество, подписания Болонской декларации, а также глубоких социально-экономических изменений, в мире происходит закономерное переосмысление целей, задач обучения иностранному языку и технологий их решения. В результате, приоритетной задачей становится обучение именно межкультурному взаимодействию, для чего требуется не просто овладение иностранным языком, а, прежде всего, овладение различного рода компетенциями, необходимыми для эффективного общения с партнёрами по межкультурной коммуникации. Сохраняя приобретение обучающимися профессиональной коммуникативной компетенции в качестве главной цели обучения, современная теория и практика обучения иностранному языку уделяет большое внимание формированию тех компонентов коммуникативной компетенции, которые связаны с социальными и культурными параметрами общения. Особое значение вышесказанное приобретает для студентов неязыковых специальностей, в, частности, для студентов экономических специальностей, для которых основные трудности в овладении иностранным языком в первую очередь связаны с отсутствием сформированных коммуникативных стратегий. Коммуникативная компетенция является основной составляющей межкультурной компетенции и представляет собой способность соотносить языковые средства с задачами и условиями общения, учитывая при этом социальные нормы поведения инофона и коммуникативную целесообразность высказывания (Астафурова 1996).

Проведённый нами анализ ответов на вопросы анкеты и теста показал, что все студенты осознают значимость культуры делового общения в профессиональной